Kauklaistenjärven linnustoselvitys

Ville Vasko
Henri Vaarala (toim.)

Elinvoimaa EU-ohjelmista

Pyhäjärvi-instituutin raportteja
Sarja C nro 1
Eura 2006

Pyhäjärvi-instituutti, Ruukinpuisto, Sepäntie 127
27500 Kauttua (EURA)
Puh. (02) 838 0600, fax (02) 838 0660
sähköposti: p-i@pyhajarvi-instituutti.fi
www.pyhajarvi-instituutti.fi

Kannen kuva: Telkät Kauklaistenjärvellä, Altti A. Salo

ISBN 978-952-9682-41-6
ISSN 0789-922X

Saatteeksi

Kauklaistenjärvi on osoitettu Satakunnan maakuntakaavassa luonnonsuojelualueeksi ja se kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiohjelmaan. Järvelle perustettiin suojelualue 29.12.2005. Lisäksi Kauklaistenjärvi on yhdessä Saarnijärven kanssa luokiteltu FINIBA-kohteeksi: ruskosuohaukan parimäärä järvellä ylittää valtakunnallisesti tärkeän pesimäalueen raja-arvon (Leivo ym. 2002).

Tämä Kauklaistenjärven linnustoselvitys toteutettiin osana Etelä-Satakunnan neljän järven -kunnostushanketta. Hankkeen muita kohdejärviä olivat Lutanjärvi, Narvijärvi ja Turajärvi. Hankkeen päärahoittajina ja samalla ohjausryhmän edustajina olivat Lounais-Suomen ympäristökeskus (Länsi-Suomen tavoite 2 –ohjelma), Euran, Eurajoen ja Lapin kunnat, Eurajoen –Lapinjoen kalastusalue, Turajärven osakaskunta sekä järvien hoitoyhdistykset. Hanketta koordinoi Pyhäjärvi-instituutti.

Hankkeen aikana Kauklaistenjärvelle laadittiin hoito- ja käyttösuunnitelma, jonka tueksi tämä linnustoselvitys on toteutettu. Laskennan tavoitteena oli selvittää järven pesimälinnuston nykytila sekä siinä tapahtuneet muutokset. Nämä tiedot ovat tärkeitä arvioitaessa luonnossa tapahtuneita muutoksia sekä suunniteltaessa alueen hoitoa, kunnostusta ja käyttöä. Kauklaistenjärven vesi- ja lokkilinnustoa on seurattu vuodesta 1982 alkaen. Näissä laskennoissa järven linnuston on havaittu taantuneen. Vuodesta 1982 lähtien vesilintulajisto oli taantunut 12 lajista 10:een ja kokonaisparimäärä pudonnut 130 parista 75:een. Järven kasvillisuus on kartoitettu vuosina 1987, 1990 ja 2003. Vedenlaatua on seurattu vuodesta 1974 alkaen.

Selvityksen toteutti Rauman seudun lintuharrastajat ry, ja maastotöiden suorittamisesta sekä raportin laadinnasta vastasi **fil. yo Ville Vasko**.

Selvityksen toteutumiseen osallistuivat lisäksi Antti Partanen, Jarmo Pirhonen, Juha Salminen, Tapani Santamaa, Mikko Toriseva, Timo Trogen ja Juha Wallin, jotka ilmoittivat pesimäkauden aikaisia havaintojaan Kauklaistenjärveltä. Matti Vastiala avusti yölaulajien kuuntelussa ja Päivi Sirkiä laskennassa 11.5. Janne Lampolahti luki raportin ja teki siihen lukuisia tärkeitä parannusehdotuksia. Timo Aro antoi käyttöön veneen laskentoja varten.

Pyhäjärvi-instituutin ja Etelä-Satakunnan neljän järven –hankkeen puolesta selvityksen yhteyshenkilönä toimi suunnittelija *Henri Vaarala*.

KAUKLAISTENJÄRVEN LINNUSTOSELVITYS 2006

SISÄLTÖ

1 TUTKIMUSALUE 5

2 MENETELMÄT 5

3 TULOKSET 6

3.1 Pesivä vesi- ja rantalinnusto 7

3.2 Muu pesimälinnusto 11

3.3 Pesimälinnustoon kuulumattomat kosteikkolajit 14

4 PESIMÄLINNUSTON MUUTOKSET 14

5 KAUKLAISTENJÄRVEN MERKITYS LINNUSTOLLE 21

6 YHTEENVETO 21

LÄHTEET 22

LIITEET:

Liite 1. Linnustoselvitystä varten suoritettu havainnointi

Karttaliite 1. Tutkimusalue

Karttaliite 2. Reviirikartta

Karttaliite 3. Reviirikartta

Karttaliite 4. Reviirikartta

Karttaliite 5. Reviirikartta

Karttaliite 6. Reviirikartta

Karttaliite 7. Reviirikartta

1. Tutkimusalue

Kauklaistenjärvi sijaitsee Lapin kunnassa Kauklaisten ja Yli-Kierin kylien välissä, ja se kuuluu Lapinjoen vesistöalueeseen. Kokonaispinta-alaltaan järvi on 110 ha, josta avovettä on noin 67 ha. Kauklaistenjärvi on pohjois-eteläsuunnassa noin 1,6 kilometrin pituinen ja itä-länsisuunnassa 0,7 kilometrin levyinen. Rantaviivaa on 6 kilometriä. Järvi on matala: keskisyvyys on vain 0,8 metriä ja syvin kohta 1,85 metriä.

Kauklaistenjärvi on rehevä kaislajärvi, jossa kasvillisuus on lajistoltaan niukkaa (Salmi 2006). Valtalajeina esiintyvät järviruoko, järvikaisla, leveäosmankäämi, sarat ja piuru. Järviruoko muodostaa rannan tuntumaan tiheän, lähes koko järveä ympäröivän vyöhykkeen. Laajimmillaan ruovikko on järven pohjois- ja länsiosassa. Ruovikkoa on niitetty lintutornin edustalta talvella 2005. Järvikaislaa kasvaa koko järven alueella, mutta tiheimmät kasvustot ovat keskiosassa.

Järven pohjoispäässä Matinlahdella on laaja saroista muodostuva rantaluhta, jonka kuivimmilla paikoilla kasvaa pajuja. Tämä alue on keväällä veden laskettua erittäin vaikeakulkuinen. Järven eteläosaa hallitsevat ruovikko, osmankäämi ja saraluhdat. Myös järven rehevässä eteläpäässä on laaja umpeenkasvanut alue. Järven itä- ja länsirannoilla on tehty laajoja ruoppauksia ja kaivettu kanavia. Järveä reunustavat pääosin metsät ja rantapensaikot. Yli-Kierin puolella järven länsiosassa kosteikko rajautuu suoraan peltoon.

Järven pohjoisosassa sijaitsee neljä pientä saarta, joista kaksi isointa ovat nimeltään Jäneskari ja Kuuskari. Saarissa kasvaa sekametsää, ja varsinkin Kuuskarissa on järeää puustoa ja vanhoja kolohaapoja.

Kauklaistenjärven itärannalla on runsaasti asutusta ja länsirannalla lisäksi muutama kesämökki. Järven pohjoispäässä on suosittu lintutorni.

Vuoden 2006 linnustoselvityksen tutkimusalue käsitti Kauklaistenjärven suojelualuerajauksen sisäpuolisen alueen (Karttaliite 1).

2. Menetelmät

Laskennat alkoivat levähtävien vesilintujen laskennalla 22.4., jolloin järvi oli vain pieneltä osin sula. Samalla saatiin myös joitakin havaintoja rantalinnuista. Varsinaiset vesilintulaskennat tehtiin kolmena kertana 1.5., 11.5. ja 25.5. Viimeisellä kartoituskerralla 12.6. saatiin lähinnä täydentäviä havaintoja rantalinnuista. Soutukartoitus suoritettiin aina klo 8–11 välisenä aikana, ja joka kerta kierrettiin koko järvi rantoja myöten. Aamulla ennen laskentaa käytiin lisäksi jokaisella kerralla tähystämässä vesilintuja lintutornilta.

Jokaisen laskentakerran yhteydessä kartoitettiin varhain aamulla myös rantalinnustoa: ensimmäisellä kerralla itä- ja eteläosa sekä pohjoisosan saaret, toisella kerralla länsiosa ja kolmannella kerralla kierrettiin koko järvi rantoja pitkin kävellen. Vain itäosan asutut rannat kierrettiin kauempaa. Näin koko järvi tuli hyvin kartoitetuksi

lukuun ottamatta pohjoisosan laajaa luhtaa ja saaria, joille ei päästy ensimmäisen kerran jälkeen veden laskettua ja kasvillisuuden estettyä liikkumisen.

Yöllä ääntelevien lajien kuuntelu suoritettiin rannoilta käsin 7.5., 24.5. ja 24.6. Kuuntelupisteet olivat pohjoisosan lintutornilla sekä järven länsirannalla, lounaiskulmassa ja itärannalla. 17.7. tehtiin vielä yksi käynti poikueiden havainnointia ja pesintöjen varmistamista varten. Jokaisella laskentakerralla laskettiin periaatteessa kaikki havaitut linnut. Kevään edetessä kuitenkin rantalinnuston havaittavuus vaikeutui huomattavasti kasvillisuuden kohoamisen myötä. Kaikki kartoituskäynnit toteutettiin hyvällä säällä.

Parimäärätulkinnoissa noudatettiin Rusasen ym. (2005) suosittelemia ohjeita. Kunkin sorsalintulajin osalta valittiin sopivin laskentakerta parimääräarvion tekemiseen. Pariksi laskettiin havaittu pari, yksinäinen koiras, pieni koirasryhmä (2–4) ja pienet takaa-ajoparvet koiraiden lukumäärän mukaan. Sotkilla parimäärä perustui naaraiden lukumäärään, johon lisättiin havaitut yksinäiset koiraat. Menetelmät ovat samat kuin järvellä aiemmin tehdyissä laskennoissa (J. Lampolahti). Niiden vesilintujen, joilla ei ole varsinaista reviiriä, esiintyminen esitetään kartalla jakamalla järvi kuuteen osa-alueeseen. Parit on merkitty kartalle sille lohkolle, jolla ne arvion tekohetkellä on tavattu (Karttaliitteet 5 ja 6).

Muiden vesi- ja rantalintujen osalta parimääräarviot tehtiin reviireihin perustuen. Lokkilintujen parimäärät perustuvat havaittujen aikuisten lintujen määriin. Naurulokkikolonian linnut ajettiin lentoon kolmannella laskentakerralla ja kuvattiin. Lintujen määrä laskettiin ja kerrottiin 0,7:llä, jolloin saatiin paras mahdollinen parimääräarvio. Pesien laskenta osoittautui mahdottomaksi, koska kolonia sijaitsi upottavalla hetteiköllä. Myöskään hautovien emojen laskenta kauempaa ei onnistunut, koska osa niistä oli kasvillisuuden takana. Ruovikon varpuslintujen reviirikartoitus oli myös hankalaa johtuen suuresta tiheydestä ja maamerkkien puutteesta. Käytännössä näiden lajien parimäärät perustuvat tietyllä alueella samanaikaisesti laulavien koiraiden maksimimääriin.

Täydentäviä tietoja etenkin harvalukuisemmista lajeista saatiin järven rannalla asuvalta Timo Arolta sekä alueella retkeilleiltä lintuharrastajilta, jotka ilmoittivat havaintojaan Rauman seudun lintuharrastajat ry:lle.

3. Tulokset

Vuoden 2006 linnustoselvityksessä pesiväksi tulkittiin 33 vesi- ja rantalinnustoon kuuluvaa lajia (Taulukko 1), joista vesilintuja oli 13 (kuikka-, uikku- sekä sorsalinnut ja nokikana). Vesilintujen yhteisparimäärä oli 124, mikä on korkein määrä sitten laskentojen aloittamisen vuonna 1982. Laskentojen aikana määrä on alimmillaan käynyt 39 parissa. Määrän kasvu saattoi kuitenkin osaltaan johtua tehokkaammasta kartoituksesta sekä väliaikaisesta runsastumisesta korkean kevättulvan seurauksena. Lajiston koostumus on muuttunut jakson aikana merkittävästi.

Järvellä aiemmin pesivinä havaituista lajeista puuttumaan jäivät silkkiuikku, harmaasorsa, heinätavi, tukka- ja isokoskelo, kalalokki ja lapintiira. Näiden kaikkien lajien pesiminen järvellä kalalokkia lukuun ottamatta on tosin aiemminkin ollut hyvin epäsäännöllistä. Uutena

pesimälajina järvellä havaittiin merihanhi. Lokkilintujen parimäärät vaihtelevat vuodesta toiseen runsaasti, joten niiden kannankehityksestä on vaikea tehdä päätelmiä. Rantalinnustosta ei ole olemassa tarkempia tietoja edeltäviltä vuosikymmeniltä, mutta ainakin liro ja punajalkaviklo ovat pesineet järvellä säännöllisesti ja niistä on havaintoja vielä 2000-luvun alkuvuosilta. Uusimmassa laskennassa kumpaakaan lajia ei havaittu pesivänä.

Selvityksessä havaittiin pesivinä yhdeksän lintudirektiivin liitteen I lajia sekä yksi uhanalainen (naurulokki) ja kolme silmälläpidettävää lajia (ruskosuohaukka, kaulushaikara ja viiksitimali). Alueellisesti uhanalaisia lajeja ovat lisäksi taivaanvuohi ja keltavästäräkki.

3.1. Pesivä vesi- ja rantalinnusto

VESILINNUT

Kuikka *Gavia arctica* 1 pari
Pesi länsirannalla, missä havaittiin hautova lintu. (Karttaliite 2)

Härkälintu *Podiceps grisegena* 10 paria
Pesivät parit ovat sijoittuneet hajanaisesti ympäri järveä. Tärkein alue lajille on järven pohjoisosa ja lintutornin edusta, missä pesii yhteensä puolet pareista. (Karttaliite 2)

Mustakurkku-uikku *Podiceps auritus* 1 pari
Reviiri lintutornin edustalla. (Karttaliite 2)

Laulujoutsen *Cygnus cygnus* 1 pari
Laskennoissa havaittiin reviiriä puolustanut pariskunta sekä 1-2 lintua, joka saattoi olla nuori kihlapari. Kahdenkin parin pesintä järvellä on joinakin vuosina todettu, mutta tänä vuonna ilmeisesti kumpikaan pari ei onnistunut pesinnässään. Linnut nähtiin eri päivinä eri puolilla järveä, joten reviirin sijaintia on mahdoton määritellä. Todennäköisimmät pesimäpaikat ovat pohjois- ja eteläosissa.

Merihanhi *Anser anser* 1 pari
Laskennoissa havaittiin säännöllisesti pariskunta, jonka tulkittiin pesivän järvellä. Loppukesällä havaittiinkin emot poikasineen järven eteläpäässä.

Haapana *Anas penelope* 5 paria
Järven pohjoispäässä pesi 3 paria ja eteläpäässä 2 paria. (Karttaliite 5)

Tavi A*nas crecca* 10 paria
Suurin laskettu määrä 47 lintua 1.5. Pesivät parit ovat sijoittuneet hajanaisesti ympäri järveä, kannan pääpainon ollessa rehevässä eteläpäässä. Pesäpaikat voivat olla kaukanakin rannasta esimerkiksi ojien varsilla. (Karttaliite 5)

Sinisorsa *Anas platyrhynchos* 14 paria
Suurin laskettu määrä 76 lintua 22.4. Pesivät parit ovat sijoittuneet melko tasaisesti ympäri järveä. Laji ei karta myöskään ihmisasutusta. (Karttaliite 5)

Lapasorsa *Anas clypeata* 2 paria
Pesivät järven rehevässä eteläpäässä. (Karttaliite 5)

Punasotka *Aythya ferina* 7 paria
Suurin laskettu määrä 25 lintua 1.5. Pesivät yksittäisinä pareina järven eteläosassa ja itärannalla.
(Karttaliite 6)

Tukkasotka *Aythya fuligula* 18 paria
Suurin laskettu määrä 48 lintua 11.5. Pesivät parit ovat ryhmittyneet järven etelä- ja pohjoispäähän. (Karttaliite 6)

Telkkä *Bucephala clangula* 42 paria
Suurin laskettu määrä 88 lintua 1.5. Pesivät parit ovat sijoittuneet melko tasaisesti ympäri järveä.
(Karttaliite 6)

Nokikana *Fulica atra* 12 paria
Pesivät parit ovat sijoittuneet hajanaisesti ympäri järveä. Tärkeimmät alueet lajille ovat järven pohjois- ja eteläosat, joissa pesii suurin osa pareista. (Karttaliite 2)

KAHLAAJAT

Taivaanvuohi *Gallinago gallinago* 5 paria
Järven pohjoispäässä 3 reviiriä ja eteläpäässä 2 reviiriä. Laji on vaikeasti kartoitettava, joten arvio on minimi. (Karttaliite 4)

Metsäviklo *Tringa ochropus* 3 paria
Reviirit eri puolilla järveä rantametsissä. (Karttaliite 4)

Rantasipi *Actitis hypoleucos* 1 pari
Reviiri järven keskiosan saaressa.

LOKKILINNUT

Pikkulokki *Larus minutus* 3 paria
Suurin määrä 9.5. 20 lintua. 3 paria pesi tänä vuonna todennäköisesti järven pohjoisosassa. (Karttaliite 7)

Naurulokki *Larus ridibundus* 119 paria
Järven eteläosan koloniassa pesi 112 paria. Lisäksi seitsemän paria pesi yksittäin tai pieninä ryhminä järven itärannalla. (Karttaliite 7)

Harmaalokki *Larus argentatus* 1 pari
Järven länsirannalla piti reviiriään pariskunta, jonka pesintä ei kuitenkaan ilmeisesti onnistunut.
(Karttaliite 7)

Kalatiira *Sterna hirundo* 1 pari
Reviiri järven keskiosan saaressa. (Karttaliite 7)

VARPUSLINNUT

Keltavästäräkki *Motacilla flava* 4 paria
Kaksi reviiriä länsiosan rantaniityllä ja kaksi pohjoisosan rantaluhdalla. (Karttaliite 4)

Västäräkki *Motacilla alba* 10 paria
Reviirit hajallaan eri puolilla järveä.

Satakieli *Luscinia luscinia* 2 paria
Kaksi laulavaa koirasta järven pohjoisosan rantapensaikoissa.

Ruokokerttunen *Acrocephalus schoenobaenus* 61 paria
Reviirit melko tasaisesti eri puolilla järveä. Kanta on tiheimmillään järven luoteisosan laajassa ruovikossa, jossa sijaitsi noin 20 reviiriä. Pesii myös rantaluhtien pajupensaikoissa.

Rytikerttunen *Acrocephalus scirpaceus* 6 paria
Reviireistä 5 sijaitsi luoteisosan ruovikossa ja yksi lintutornin edustalla.

Viiksitimali *Panurus biarmicus* 1 pari
Kaksi yksilöä lintutornilla 9.5. Nämä todennäköisesti pesivät järvellä. Luoteisosan laajassa ruovikossa voi mahdollisesti pesiä useampiakin pareja. Lajin laulukausi on aikainen, ja kartoitus tulisi ajoittaa jo maalis-huhtikuun vaihteeseen.

Punavarpunen *Carpodacus erythrinus* 8 paria
Reviireistä 5 sijaitsi järven pohjoisassa, 2 eteläosassa ja 1 itärannalla.

Pajusirkku *Emberiza schoeniclus* 27 paria
Reviirit ovat jakaantuneet melko tasaisesti eri puolille järveä. Tiheämpi kanta on luoteisosan ruovikossa, jossa sijaitsi 6 reviiriä.

MUUT LAJIT

Kaulushaikara *Botaurus stellaris* 1 pari
Reviiri luoteisosan ruovikossa perinteisellä paikalla. (Karttaliite 4)

Ruskosuohaukka *Circus aeruginosus* 1 pari
Reviiri luoteisosan ruovikossa niin ikään vanhalla paikalla. (Karttaliite 3)

Luhtakana *Rallus aquaticus* 3 paria
Reviirit järven luoteisosan ruovikossa, järven eteläpäässä sekä lintutornin pohjoispuolella. (Karttaliite 3)

Luhtahuitti *Porzana porzana* 2 paria
Lajin ääntelyä kuultiin kahteen otteeseen toukokuun alkupuolella. Lyhytaikaiset havainnot viittasivat siihen, että koiraat pariutuivat nopeasti. Reviirit sijaitsivat järven luoteisosassa ja eteläpäässä. (Karttaliite 3)

Kurki *Grus grus* 8 paria
Reviirit sijaitsevat tasaisesti eri puolilla järveä. (Karttaliite 3)

Taulukko 1. Kauklaistenjärven pesimälinnuston parimäärät vuoden 2006 laskennoissa.

Vesi- ja rantalinnut		ARVIO	DI	UHEKS
Kuikka *Gavia arctica*	1	r	X	
Härkälintu Podiceps grisegena	10	r		
Mustakurkku-uikku *Podiceps auritius*	1	r	X	
Kaulushaikara *Botaurus stellaris*	1	r	X	NT
Laulujousen *Cygnus cygnus*	1	i	X	
Merihanhi *Amser anser*	1	I		
Haapana Anas anser	5	I		
Tavi *Anas crecca*	10	II		
Sinisorsa Anas platyrhynchos	14	I-II		
Lapasorsa *Anas clypeata*	2	III		
Punasotka *Aythya ferina*	7	II		
Tukkasotka Aythya fuligula	18	II		
Telkkä *Bucephala clangula*	42	I		
Ruskosuohaukka *Circus aeruginosus*	1	r	X	NT
Luhtakana *Rallus aquaticus*	3	r		
Luhtahuitti *Porzana porzana*	2	r	X	
Nokikana *Fulica atra*	12	r		
Kurki *Grus grus*	8	r	X	
Taivaanvuohi *Gallinago gallinago*	5	r		RT
Metsäviklo *Tringa ochropus*	3	r		
Rantasipi *Actits hupoleucos*	1	r		
Pikkulokki *Larus minutus*	3	III		
Naurulokki *Larus ridibundus*	122	II		VU
Harmaalokki *Larus argentatus*	1	II		
Kalatiira *Sterna hirundo*	1	II	X	
Keltavästäräkki *Motacilla flava*	4	r		RT
Västäräkki *Motacilla Alba*	10	r		
Satakieli *Luscinia luscinia*	2	r		
Ruokokerttunen *Acrocephalus schoenobaenus*	61	r		
Rytikerttunen *Acrocephalus scirpaceus*	6	r		
Viiksitimali *Panurus biarmicus*	1			NT
Punavarpunen *Carpodacus erythrinus*	8	r		
Pajusirkku *Emberiza schoeniclus*	27	r		

Parimäärien arviointimenetelmät sekä uhanalaisuus Suomessa (Rassi ym. 2001) ja esiintyminen lintudirektiivin I-liitteen lajilistassa. Arviointimenetelmissä r = reviirikartoitus, roomalaisin numeroin on ilmaistu laskentakerran numero, johon parimääräarvio perustuu (I = 1.5., II = 11.5. ja III = 25.5.).
Uhanalaisuusluokituksessa on mainittu myös silmälläpidettävät lajit, joita ei lasketa uhanalaisiksi, mutta joiden tarkkailu on aiheellista kannan kehityksen tai koon perusteella. Lisäksi on mainittu alueellisesti uhanalaiset lajit. VU = vaarantunut, NT = silmällä pidettävä ja RT = alueellisesti uhanalainen laji.

3.2. Muu pesimälinnusto

Kauklaistenjärven suojelualueella pesivien muiden kuin vesi- tai rantalintujen parimäärät arvioitiin myös selvityksessä (Taulukko 2). Lisäksi suojelualueen välittömässä läheisyydessä havaitut lajit kirjattiin ylös, ja joistakin harvalukuisimmista lajeista esitetään myös parimääräarviot. Lähialueella pesiviksi lajeiksi on tulkittu suojelualueelta näkö- tai kuuloyhteyden päästä saadut havainnot.

Pyy *Tetrastes bonasia*	**Punarinta** *Erithacus rubecula*
Teeri *Lyrurus tetrix*	**Leppälintu** *Phoenicurus phoenicurus* Järven etelä- ja kaakkoispuolella 4 reviiriä asutuksen läheisyydessä.
Fasaani *Phasianus colchicus*	**Pensastasku** *Saxicola rubetra* Yli-Kierin pelloilla 3 reviiriä ja Kauklaisten pelloilla 1 reviiri.
Mehiläishaukka *Pernis apivorus* Järven ympäristössä 1 reviiri.	**Kivitasku** *Oenanthe oenanthe* Yli-Kierin pelloilla 1 reviiri.
Nuolihaukka *Falco subbuteo* Alueella 1-2 reviiriä. Mahdollisia pesimäpaikkoja ovat järven pohjoisosan saaret.	**Mustarastas** *Turdus merula*
Töyhtöhyyppä *Vanellus vanellus* Yli-Kierin pelloilla 2 reviiriä ja Mustauitossa 1 reviiri. Aiemmin pesinyt järven rantaluhdilla.	**Räkättirastas** *Turdus pilaris*
Lehtokurppa *Scolopax rusticola*	**Laulurastas** *Turdus philomelos*
Isokuovi *Numenius arquata* Yli-Kierin pelloilla 1 reviiri. Vuonna 2004 samalla paikalla ollut ainakin 2 reviiriä.	**Punakylkirastas** *Turdus iliacus*
Uuttukyyhky *Columba oenas* Kuuskarissa 1 reviiri ja järven luoteisosan rantametsissä 2 reviiriä.	**Pensassirkkalintu** *Locustella naevia* Reviiri järven lounaispuolella.
Sepelkyyhky *Columba palumbus* Reviirit Kuuskarissa ja Jäneskarissa.	**Luhtakerttunen** *Acrocephalus palustris* Reviirit järven lounaispuolella ja itärannalla.
Käki *Cuculus canorus* Järven ympäristössä 3 reviiriä.	**Kultarinta** *Hippolais icterina* Kauklaisten koululla 2 reviiriä.
Helmipöllö *Aegolius funereus* Reviiri järven kaakkoispuolella.	**Hernekerttu** *Sylvia curruca*
Käenpiika *Jynx torquilla* Järven ympäristössä 2 reviiriä.	**Pensaskerttu** *Sylvia communis*
Palokärki *Dryocopus martius* Reviiri järven koillisosassa. Pohjoisosan saaret kuuluvat reviiriin.	**Lehtokerttu** *Sylvia borin*
Käpytikka *Dendrocopos major*	**Mustapääkerttu** *Sylvia atricapillus* Järven ympäristössä 2 reviiriä.
Pikkutikka *Dendrocopos minor* Reviiri järven kaakkoispuolella. Aiemmin pesinyt useasti Kauklaisten koulun lähellä ja järven koillispuolen metsissä.	**Sirittäjä** *Phylloscopus sibilatrix* Vain 1 reviiri lintutornin lähellä.
Kiuru *Alauda arvensis*	**Tiltaltti** *Phylloscopus collybita* Järven pohjoisosan rantametsissä 4 reviiriä.
Haarapääsky *Hirundo rustica*	**Pajulintu** *Phylloscopus trochilus*
Metsäkirvinen *Anthus trivialis*	**Hippiäinen** *Regulus regulus*

Niittykirvinen *Anthus pratensis* Reviirit järven pohjoispäässä ja lintutornin edustalla.	**Harmaasieppo** *Muscicapa striata*
Rautiainen *Prunella modularis*	**Kirjosieppo** *Ficedula hypoleuca*
Pyrstötiainen *Aegithalos caudatus* Reviiri Kuuskarissa. Tavattu järven rantametsissä pesimäaikaan 1990-luvulta alkaen.	**Varis** *Corvus corone*
Hömötiainen *Parus montanus* Järven pohjoisosan saarissa 2 reviiriä.	**Korppi** *Corvus corax*
Töyhtötiainen *Parus cristatus*	**Kottarainen** *Sturnus vulgaris* Kauklaisten ja Yli-Kierin kylissä ainakin 6 pesivää paria.
Kuusitiainen *Parus ater*	**Varpunen** *Passer domesticus*
Sinitiainen *Parus caeruleus*	**Peippo** *Fringilla coelebs*
Talitiainen *Parus major*	**Viherpeippo** *Carduelis chloris*
Puukiipijä *Certhia familiaris*	**Vihervarpunen** *Carduelis spinus*
Pikkulepinkäinen *Lanius collurio* Reviiri järven lounaispuolella.	**Keltasirkku** *Emberiza citronella*
Närhi *Garrulus glandarius*	**Pensastasku** *Saxicola rubetra* Yli-Kierin pelloilla 3 reviiriä ja Kauklaisten pelloilla 1 reviiri.
Harakka *Pica pica*	

Taulukko 2. Maalinnuston parimäärät Kauklaistenjärven suojelualueella, esiintyminen alueen lähiympäristössä sekä uhanalaisuus Suomessa (Rassi ym. 2001) ja esiintyminen lintudirektiivin I-liitteen lajilistassa.
Uhanalaisuusluokituksessa on mainittu myös silmälläpidettävät lajit, joita ei lasketa uhanalaisiksi, mutta joiden tarkkailu on aiheellista kannan kehityksen tai koon perusteella. Lisäksi on mainittu alueellisesti uhanalaiset lajit. VU = vaarantunut, NT = silmällä pidettävä ja RT = alueellisesti uhanalainen laji.

	LS-ALUE	LÄHI YMPÄRISTÖ	DI	UHEKS
Pyy *tetrastes bonasia*	-	X	X	
Teeri *Lyrurus tetrix*	-	X	X	NT
Fasaani *Phasianus colchicus*	-	X		
Mehiläishaukka *Pernis apivorus*	-	X	X	NT
Nuolihaukka *Falco subbuteo*	1	X		
Töyhtöhyyppä *Vanellus vanellus*	-	X		
Lehtokurppa *Scolopax rusticola*	2	X		
Isokuovi *Numenius arquata*	-	X		RT
Uuttukyyhky *Columba oenas*	1	X		RT
Sepelkyyhky *Columba palumbus*	2	X		
Käki *Cuculus canorus*	-	X		NT
Helmipöllö *Aegolius funereus*	-	X	X	
Käenpiika *Jynx torguilla*	-	X		VU
Palokärki *Dryocopus martius*	1	X	X	
Käpytikka *Dendrocopos major*	1	X		
Pikkutikka *Detrocopos minor*	-	X		VU

Kiuru *Alauda arvensis*	-	X		
Haarapääsky *Hirundo rustica*	-	X		
Metsäkirvinen *Anthus trivialis*	1	X		
Niittykirvinen *Anthus pratensis*	2			
Rautiainen *Prunella modularis*	-	X		
Punarinta *Erithacus rubecula*	2	X		
Leppälintu *Phoenicurus phoenicurus*	-	X		
Pensastasku *Saxicola rubetra*	-	X		NT
Kivitasku *Oenanthe oenanthe*	-	X		NT
Mustarastas *Turdus merula*	-	X		
Räkättirastas *Turdus pilaris*	-	X		
Laulurastas *Turdus philomelos*	1	X		
Punakylkirastas *Turdus iliacus*	1	X		
Pensassirkkalintu *Locustella naevia*	-	X		
Luhtakerttunen *Acrocephalus palustris*	-	X		
Kultarinta *Hippolais icterina*	-	X		
Hernekerttu *Sylvia curruca*	-	X		
Pensaskerttu *Sylvia communis*	3	X		
Lehtokerttu *Sylvia borin*	2	X		
Mustapääkerttu *Sylvia atricapillus*	1	X		
Sirittäjä *Phylloscopus sipilatrix*	-	X		
Tiltantti *Phylloscopus collybita*	-	X		VU
Pajulintu *Phylloscopus trochilus*	12	X		
Hippiäinen *Regulus regulus*	1	X		
Harmaasieppo *Muscucapa striata*	3	X		
Kirjosieppo *Ficedula hypoleuca*	-	X		
Pyrstötiainen *Aegithalos caudatus*	1			
Hömötiainen *Parus montanus*	2	X		
Töyhtötiainen *Parus cristatus*	-	X		
Kuusitiainen Parus ater	-	X		
Sinitiainen *Parus caeruleus*	3	X		
Talitiainen *Parus major*	3	X		
Puukiipijä *Certhia familiaris*	1	X		
Pikkulepinkäinen *Lanius collurio*	-	X	X	NT
Närhi *Garrulus glandarius*	-	X		
Harakka *Pica pica*	-	X		
Varis Corvus corone	-	X		
Korppi Corvus corax	-	X		
Kottarainen *Stumus vulgaris*	-	X		NT
Varpunen *Passer domesticus*	-	X		NT
Peippo *Fringilla coeleps*	8	X		
Viherpeippo *Carduelis chloris*	-	X		
Vihervarpunen *Carduelis spinus*	2	X		
Keltasirkku Emberiza citrinenlla	1	X		

3.3. Pesimälinnustoon kuulumattomat kosteikkolajit

Kaakkuri *Gavia stellata*
4.6. 1 paikallinen lintu.

Silkkiuikku *Podiceps cristatus*
1.5. havaittiin 4 lintua ja 11.5. 2 lintua. Kuulunut aiemmin järven pesimälinnustoon.

Harmaahaikara *Ardea cinerea*
9.5. yksi paikallinen lintu.

Heinätavi *Anas querquedula*
2 yksilöä 1.5. Kuulunut aiemmin järven pesimälinnustoon.

Uivelo *Mergus albellus*
2 yksilöä 1.5.

Isokoskelo *Mergus merganser*
2 yksilöä 22.4.

Merikotka *Haliaetus albicilla*
Järvellä käy saalistamassa säännöllisesti ainakin yksi aikuinen lintu.

Sääksi *Pandion haliaetus*
22.4. 1 lintu, 9.5. 2 lintua.

Liro *Tringa glareola*
Enimmillään 13 ruokailevaa lintua 25.5. länsirannalla.

Kalalokki *Larus canus*
Havaintoja yksittäisistä linnuista. Aiemmin pesinyt järvellä melko säännöllisesti.

Lapintiira *Sterna paradisaea*
Enimmillään 10-15 lintua toukokuun lopulla saalistelemassa järvellä. Pesii järvellä epäsäännöllisesti.

4. Pesimälinnuston muutokset

Kauklaistenjärven vesi- ja lokkilinnustoa on inventoitu vuosina 1982–2004 (J. Lampolahti ym., Porin lintutieteellisen yhdistyksen vesilintuarkisto). Vuoden 2006 selvitystä on mahdollista verrata näihin tuloksiin, joskin on pidettävä mielessä, että nyt tehty selvitys on aiempia perinpohjaisempi. Ainakaan näkyvimpien vesilintujen kohdalla menetelmistä johtuvat erot eivät kuitenkaan ole suuria.
Muiden kuin vesi- ja lokkilintujen osalta vertailukelpoista aineistoa ei ole saatavilla, ja esitetyt arviot perustuvat satunnaishavaintoihin.

Laskennat osoittavat, että Kauklaistenjärven pesimälinnusto on muuttunut huomattavasti kahden viime vuosikymmenen kuluessa (Taulukko 3). Monet Kauklaistenjärvellä tapahtuneet linnustonmuutokset johtuvat koko Suomessa tapahtuneista lajien kannanmuutoksista, mutta linnustossa on myös selvästi havaittavissa järven umpeenkasvusta johtuvia muutoksia. Laskentavuonna 2006 vesilinnusto oli runsaampi kuin vuosiin, mutta tämä johtui osittain kevään poikkeuksellisen korkeasta tulvasta.

Vaateliaimpien vesilintujen sotkien, haapanan, lapasorsan ja mustakurkku-uikun parimäärät ovat selvästi vähentyneet 1980-luvun alun jälkeen. Myös rantaniittyjen ja -luhtien linnusto on taantunut umpeenkasvun ja pensaikoitumisen seurauksena. Erityisesti liron ja punajalkaviklon häviäminen on huolestuttavaa. Telkän parimäärä on samassa ajassa huimasti kasvanut. Kuikka ja laulujoutsen ovat vakiintuneet järven pesimälinnustoon, ja uusin tulokas Kauklaistenjärvellä on merihanhi. Myös umpeenkasvusta hyötyvä kurki on runsastunut.

VESILINNUT

Kuikka *Gavia arctica*
Kuikka on aiemmin pesinyt Kauklaistenjärvellä epäsäännöllisesti, mutta viime vuosina se näyttää vakiintuneen järven linnustoon. 1990-luvulla kuikka on runsastunut muuallakin Satakunnassa ja alkanut pesiä yhä pienemmillä järvillä (Vasko ym. 2006).

Silkkiuikku *Podiceps cristatus*
Silkkiuikku pesi 1982 Kauklaistenjärvellä 7 parin voimin, mutta on sen jälkeen pesinyt vain kahtena vuonna. Viimeksi laji on pesinyt järvellä vuonna 2000. Vuoden 2006 laskennassa tavatut linnut eivät jääneet pesimään, mutta laji saattaa silti edelleen joinakin vuosina pesiä järvellä. Silkkiuikku on hävinnyt myös muilta Rauman seudun järviltä ja Otajärveltä (Vasko ym. 2006, Lindroos 2003).
Laji kärsii järvien rehevöitymisestä ja mataloitumisesta.

Härkälintu *Podiceps grisegena*
Härkälinnun kanta oli Kauklaistenjärvellä kuten koko Satakunnassa vahvimmillaan 1990-luvulla (Lampolahti & Nuotio 2004). Tämän jälkeen kanta pieneni huomattavasti mutta oli vuonna 2006 palannut lähes huippuvuosien lukemiin.

Mustakurkku-uikku *Podiceps auritus*
Mustakurkku-uikku pesi Kauklaistenjärvellä säännöllisesti 1990-luvun alkuun asti jopa viiden parin voimin. Lajin kanta kasvoi 1980-luvulla koko Satakunnassa ja taantui 1990-luvulla (Lampolahti & Nuotio 2004). Tämän jälkeen lajin pesiminen Kauklaistenjärvelläkin on ollut epäsäännöllistä. Kannan painopiste on Rauman seudulla siirtynyt järviltä rannikolle, ja järvikanta on vakiintunut pieneksi (Vasko ym. 2006).

Laulujoutsen *Cygnus cygnus*
Rauman seudun ensimmäiset joutsenen pesimähavainnot ovat juuri Kauklaistenjärveltä 1989 (Vasko ym. 2006). Sen jälkeen laji on runsastunut huomattavasti koko alueella, varsinkin 1990-luvun jälkipuoliskon aikana. Kauklaistenjärvellä on vuonna 1998 havaittu kaksi hautovaa joutsenparia (J. Lampolahti). Pesimättömät kihlaparit vaikeuttavat lajin parimäärätulkintaa. Joinakin vuosina joutsen on pesinyt myös läheisellä Kaatmojärvellä ja tuonut poikasensa Kauklaistenjärvelle.

Merihanhi *Anser anser*
Merihanhi tavattiin ensi kertaa pesivänä Kauklaistenjärvellä vuonna 2006. Laji on muuallakin levittäytynyt sisämaan lintujärville, esimerkiksi Otajärvellä pesi vuonna 2002 jo 6 paria (Lindroos 2003). Kauklaistenjärvelläkin on odotettavissa lajin vakiintuminen pesimälinnustoon.

Haapana *Anas penelope*
Haapana on ilmeisesti hieman taantunut Kauklaistenjärvellä. Kanta oli vahva 1980-luvun alussa ja 1990-luvun loppupuoliskolla, jolloin koko Satakunnassa haapanalla meni hyvin (Lampolahti & Nuotio 2004). 2000-luvulla lajia ei aina ole tavattu edes vuosittain. Vuonna 2006 pareja oli 5, mikä osaltaan voi selittyä kylmällä keväällä. Pitempiaikainen taantuma saattaa johtua järven umpeenkasvusta ja valtakunnallisesta kannan taantumisesta (Pöysä ym. 2005).

Harmaasorsa *Anas strepera*
Harmaasorsa on pesinyt Kauklaistenjärvellä vain kahtena vuonna 1990-luvun alussa. Se on koko Suomessa harvalukuinen pesijä, eikä kannan kehityksestä yksittäisellä järvellä voi tehdä päätelmiä.

Tavi A*nas crecca*
Tavin kanta on Kauklaistenjärvellä pysynyt keskimäärin kymmenen parin suuruisena pitkään, vaikka vuosivaihtelut ovatkin suuria. Kannan luotettavaa seurantaa vaikeuttaa lajin piilottelevuus, ja sen havaittavuuden muuttuminen kevään tulvatilanteen mukaan. Lähialueen muilla järvillä tavikanta on myös pysynyt vakaana (Vasko ym. 2006).

Sinisorsa *Anas platyrhynchos*
Sinisorsan kanta Satakunnassa oli aallonpohjassa 1980-luvulla, ja huippuvuodet olivat 1990-luvun alussa (Lampolahti & Nuotio). Kauklaistenjärven kanta on karkeasti noudatellut samaa kehitystä, ja 2000-luvun puolivälissä kanta oli jälleen kasvanut vahvaksi. Syynä runsastumiseen on ollut hyvä poikastuotto (Pöysä ym. 2005).

Heinätavi *Anas querquedula*
Heinätavin kannanvaihtelut ovat hyvin suuria (Väisänen ym. 1998). Kauklaistenjärvelläkin voi hyvänä vuonna pesiä useampia heinätavipareja, mutta kaikkina vuosina laji ei esiinny järvellä lainkaan. Kannan kehityksestä Kauklaistenjärvellä on vaikea tehdä päätelmiä, vaikka muualla Satakunnassa suuntaus on kokonaisuutena ollut tasaisesti vähenevä (Lampolahti & Nuotio 2004).

Lapasorsa *Anas clypeata*
Lapasorsankin vuosittaiset kannanvaihtelut ovat oikukkaita (Väisänen ym. 1998). Kauklaistenjärven kannankehitys on noudattanut pitkälti Satakunnan kannankehitystä, joka on ollut muuta Suomea maltillisempaa (Lampolahti & Nuotio 2004). 1990-luvun loppupuolella lajin kanta oli koko maakunnassa heikko, eikä Kauklaisillakaan pesinyt yhtään paria moneen vuoteen. 2000-luvulla kanta näyttäisi hieman elpyneen.

Punasotka *Aythya ferina*
Punasotkan parimäärät olivat Satakunnassa suurimmillaan 1990-luvulla (Lampolahti & Nuotio 2004). Sama on havaittavissa Kauklaisten aineistossa. 2000-luvulla järven pesimäkanta on pysytellyt alle kymmenessä parissa. Vaateliaana lajina punasotka kärsii umpeenkasvusta.

Tukkasotka *Aythya fuligula*
Tukkasotkan kanta oli Kauklaistenjärvellä suurimmillaan 1980-luvun alussa, ja on tämän jälkeen vaihdellut huomattavasti. Koko Satakunnassa kanta romahti vuoden 1997 jälkeen (Lampolahti &Nuotio 2004). Kauklaisilla kanta ei romahtanut samaan aikaan, koska tukkasotka hyötyy naurulokkikolonian läheisyydestä. Nykyinen kanta on 1990-lukuun verrattuna vahvistunut, mutta on edelleen kolmasosan pienempi kuin vuoden 1982 parimäärä.

Telkkä *Bucephala clangula*
Kauklaistenjärven telkkäkanta on ollut kasvusuunnassa koko jakson ajan, ja on tällä hetkellä nelinkertainen 1980-lukuun verrattuna. Koko Satakunnan telkkäkanta on kaksinkertaistunut 1990-luvun aikana (Lampolahti & Nuotio 2004). Telkän parimäärät ja osuus vesilinnustosta ovat kasvaneet. Kannankasvu selittyy vesistöjen rehevöitymisellä, ja laskentavuoden huippu (42 paria) vuoden 2004 hyvällä poikastuotolla (Pöysä ym. 2005).

Tukkakoskelo *Mergus serrator*
Laji on pesinyt järvellä vain yhtenä vuonna.

Isokoskelo *Mergus merganser*
Laji on pesinyt järvellä vain kahtena vuonna.

Nokikana *Fulica atra*
Nokikanakanta oli Suomessa vahvimmillaan 1970-luvulla ja on sen jälkeen pariin otteeseen romahtanut ankarien talvien seurauksena (Väisänen ym . 1998, Pöysä ym 2005). Kauklaistenjärven kannanvaihtelutkin selittyvät osaksi laajemmalla dynamiikalla. Viime vuosina järven kanta on ollut jälleen kasvusuunnassa, vaikka lajilla onkin muualla maassamme mennyt huonosti.

KAHLAAJAT

Taivaanvuohi *Gallinago gallinago*
Taivaanvuohi on valtakunnallisesti taantunut (Väisänen ym. 1998). Se on saattanut taantua myös Kauklaistenjärvellä, vaikka aiempaa laskenta-aineistoa ei olekaan saatavilla.

Punajalkaviklo *Tringa totanus*
Punajalkaviklo on aiemmin pesinyt Kauklaisilla. Pesimäaikaisia havaintoja lajista on vielä vuosilta 2002–2004 (RSLH:n arkisto). Vuoden 2006 kartoituksessa lajia ei kuitenkaan havaittu lainkaan. Syynä lajin häviämiseen pesimälinnustosta on rantaniittyjen umpeenkasvu.

Metsäviklo *Tringa ochropus*
Metsäviklon kannankehitys on ollut koko Rauman seudulla päinvastainen kuin muilla kahlaajilla (Vasko ym. 2006). Lintujärvillä kuten Kauklaisilla se suosii metsäisiä rantoja ja ojansuita eikä kärsi umpeenkasvusta. Lajin kanta Kauklaisilla on todennäköisesti vahvistunut aiemmasta.

Liro *Tringa glareola*
Liro on kuulunut vielä 1990-luvulla Kauklaistenjärven pesimälinnustoon. Pysyvä reviiri järvellä on ollut vielä vuonna 2002 (RSLH:n arkisto). Vuoden 2006 laskennassa havaittiin vain muuttavia liroja. Laji on punajalkaviklon tavoin kärsinyt rantojen umpeenkasvusta.

Rantasipi *Actitis hypoleucos*
Aiemmista parimääristä ei ole varmaa tietoa, mutta Kauklaistenjärvellä on tuskin koskaan pesinyt enempää kuin 1–2 rantasipiparia, sillä järvellä on niukasti lajin suosimia karuja rantoja.

LOKKILINNUT

Pikkulokki *Larus minutus*
Pikkulokin parimäärät ovat vaihdelleet rajusti, mikä on lajille tyypillistä (Väisänen ym. 1998). Koloniat saattavat kadota ja ilmestyä taas parin vuoden kuluessa takaisin. Ruokailevat linnut vaikeuttavat lisäksi pesimäkannan arviointia. Suurin osa pareista on yleensä pesinyt järven eteläpäässä naurulokkikoloniassa, mutta tänä vuonna lintuja nähtiin vain järven pohjoispäässä.

Naurulokki *Larus ridibundus*
Naurulokkikanta on koko Suomessa vähentynyt jyrkästi (Väisänen ym. 1998). Sen esiintyminen on myös oikukasta, ja koloniat saattavat vaihtaa pesimäpaikkaa yllättäen. Kauklaisilla on enimmillään pesinyt 630 naurulokkiparia vuonna 1998, minkä jälkeen kanta romahti ja on sen jälkeen pysytellyt yllättävänkin vakaana sadan parin molemmin puolin.

Kalalokki *Larus canus*
Kalalokki on aiemmin kuulunut Kauklaistenjärven vakituiseen pesimälinnustoon muutaman parin voimin, mutta 2000-luvulla se on kahtena vuonna ollut kadoksissa järveltä. Muualla Etelä-Suomessa ja lähialueilla kalalokkikanta on kuitenkin kasvanut, ja esimerkiksi Otajärvellä laji on huomattavasti runsastunut (Lindroos 2003). Kauklaistenjärven kannankehitys poikkeaa tästä trendistä, mutta toisaalta järvellä on kalalokille sopivia pesimäkiviä melko niukasti.

Harmaalokki *Larus argentatus*
Harmaalokki on tavattu Kauklaistenjärvellä pesivänä vain 1997 ja uudelleen 2006. Se on sisämaan lintujärvillä harvinainen pesimälaji.

Kalatiira *Sterna hirundo*
Kalatiira on pesinyt Kauklaistenjärvellä säännöllisesti koko laskentajakson ajan 1–4 parin voimin.

Lapintiira *Sterna paradisaea*
Lapintiira on alkanut pesiä sisämaan järvillä vasta 2000-luvun vaihteessa. Kauklaistenjärvellä on kahtena vuonna havaittu yksi pesivä pari. Esiintyminen on kuitenkin jäänyt epäsäännölliseksi.

VARPUSLINNUT

Keltavästäräkki *Motacilla flava*
Keltavästäräkki kuuluu edelleen Kauklaistenjärven pesimälinnustoon, vaikka onkin Rauman seudulla viimeisen kahden vuosikymmenen aikana eniten vähentynyt lintulaji (Vasko ym. 2006). Sen parimäärät Kauklaisillakin ovat aiemmin olleet huomattavasti suuremmat. Laji on kärsinyt rantaniittyjen umpeenkasvusta.

Västäräkki *Motacilla alba*
Västäräkkikannassa on tuskin tapahtunut suuria muutoksia vuosikymmenten aikana.

Satakieli *Luscinia luscinia*
Satakieli on levittäytynyt Rauman seudulla uusille pesimäpaikoille, mutta kanta ei ole kasvanut vanhoilla paikoilla missään kovin tiheäksi (Vasko ym. 2006). Kauklaistenjärvellä laji on esiintynyt 1980-luvulta lähtien, ja kanta on pysytellyt vain 1-2 parin suuruisena. Järven ympäristössä on melko vähän lajille sopivia lehtomaisia metsiä.

Ruokokerttunen *Acrocephalus schoenobaenus*
Ruokokerttusesta ei ole Kauklaistenjärveltä aiempaa laskenta-aineistoa, mutta todennäköisesti laji on hyötynyt järven rehevöitymisestä ja ruovikon runsastumisesta, sekä rantaniittyjen ja -luhtien pensoittumisesta.

Rytikerttunen *Acrocephalus scirpaceus*
Rytikerttunen on ilmeisesti tullut järven lajistoon vasta 2000-luvun vaihteessa. Lajiin pätee sama oletus runsastumisesta ja sen syistä kuin ruokokerttuseen.

Viiksitimali *Panurus biarmicus*
Viiksitimali on saapunut maahamme pesimään vasta 1990-luvulla. 2000-luvun vaihteen kannanarvio Kauklaisilta oli 0-2 paria (Lampolahti 2005). Lajille tyypillisiä ovat suuret kannanvaihtelut talvien ankaruuden mukaan.

Punavarpunen *Carpodacus erythrinus*
Punavarpusesta ei ole Kauklaistenjärveltä aiempaa laskenta-aineistoa. Laji on valtakunnallisesti hieman taantunut 1990-luvun jälkeen (Väisänen 2004).

Pajusirkku *Emberiza schoeniclus*
Pajusirkun kanta lienee pysynyt vakaana. Laji ei ole hyötynyt ruovikoitumisesta yhtä paljon kuin ruokokerttunen.

MUUT LAJIT

Kaulushaikara *Botaurus stellaris*
Kaulushaikara on vuodesta 1995 kuulunut Kauklaistenjärven pesimälinnustoon lähes vuosittain. Tätä aiemmin laji oli harvinaisuus koko Rauman seudulla (Vasko ym. 2006).

Ruskosuohaukka *Circus aeruginosus*
Ruskosuohaukka lienee pesinyt järvellä lähes säännöllisesti vuodesta 1951 lähtien (Kalinainen 1984). Ajoittain järvellä on pesinyt kaksikin paria, viimeisen kerran vuonna 2001 (RSLH:n arkisto).

Luhtakana *Rallus aquaticus*
Luhtakana on hyötynyt rehevöitymisestä ja ruovikoitumisesta, ja kannan kasvu on Rauman seudulla ollut huomattavaa (Vasko ym. 2006). Kauklaistenjärven linnustoon laji on todennäköisesti kuulunut jo pitkään, mutta havaintoja ei ole dokumentoitu. 2000-luvulla ääntelevia koiraita on satunnaisen kuuntelun tuloksena kuultu 1–2 vuosittain. Vuoden 2006 parimäärä (3 koirasta, minimi) on jakson suurin.

Luhtahuitti *Porzana porzana*
Kauklaistenjärvi on kokoonsa nähden hyvä luhtahuittijärvi. Lajia ei kuitenkaan kuulla joka vuosi, sillä luhtakanan tavoin se on melko vaikeasti havaittava ellei laskija ole liikkeellä juuri sopivana yönä. Parhaana vuonna 2005 järvellä kuultiin samanaikaisesti 3 ääntelevää yksilöä (RSLH:n arkisto).

Kurki *Grus grus*
Kurki on runsastunut 1980-luvulta lähtien ja kannan painopiste on Rauman seudullakin siirtynyt järville (Vasko ym. 2006). Kauklaistenjärvelläkin kurkikanta on kasvanut jo melko tiheäksi.

Taulukko 3. Kauklaistenjärven pesivän vesi- ja lokkilinnuston parimäärät 1982–2006.

	1982	1988	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2006
Kuikka	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Silkkiuikku	7	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-
Härkälintu	2	4	6	8	7	16	13	6	9	7	7	7	10	4	2	3	10
Mustakurkku-uikku	5	-	5	3	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	1
Laulujoutsen	-	-	1	1	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	1	-	1
Merihanhi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Haapana	7	-	4	6	2	-	5	10	3	5	1	2	-	-	1	1	5
Harmaasorsa	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tavi	16	1	7	1	3	3	8	12	3	-	1	-	6	-	9	6	10
Sinisorsa	20	2	8	4	5	5	2	9	5	2	12	3	3	8	3	19	14
Heinätavi	1	-	-	-	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	1	4	-
Lapasorsa	5	-	1	2	-	1	-	3	4	-	-	-	-	-	1	2	2
Morsiosorsa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Punasotka	17	6	18	4	11	10	14	15	10	14	8	9	15	4	4	5	7
Tukkasotka	29	20	11	8	3	7	8	14	5	13	10	12	7	9	3	13	18
Telkkä	10	8	22	10	15	14	7	16	19	32	10	23	13	10	19	16	42
Tukkakoskelo	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Isokoskelo	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Nokikana	12	3	14	11	16	9	11	15	7	14	-	13	9	4	10	5	12
Vesilinnut yhteensä	**131**	**46**	**97**	**58**	**66**	**67**	**69**	**105**	**66**	**93**	**49**	**71**	**64**	**39**	**55**	**75**	**124**
Pikkulokki		-	8	-	1	-	-	5	15	40	6	-	20	7	112	3	3
Naurulokki		60	100	80	35	2	30	60	165	630	60	20	100	92	64	177	119
Kalalokki		-	1	1	1	3	1	1	2	6	2	1	2	2	-	2	-
Harmaalokki		-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Kalatiira		-	2	2	3	1	2	3	4	4	2	2	1	4	4	2	1
Lapintiira		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-

5. Kauklaistenjärven merkitys linnustolle

Rehevänä järvenä Kauklaistenjärvi on lintuvetenä merkittävä. Se on Otajärven jälkeen Rauman seudun tärkein lintujärvi sekä lajistoltaan että parimäärältään (Vasko ym. 2006). Järvellä esiintyy yksi uhanalaiseksi luokiteltu laji (naurulokki) ja kolme silmälläpidettäväksi luokiteltua lajia (kaulushaikara, ruskosuohaukka ja viiksitimali). Lisäksi järven pesimälinnustoon kuuluu yhdeksän lintudirektiivin liitteessä I mainittua lajia.

Kauklaistenjärven merkitys on edelleen suuri etenkin vaateliaille vesilinnuille, lokkilinnuille ja ruovikkolajeille. Avoimien rantojen lajeille kuten lirolle, punajalkaviklolle ja keltavästäräkille järven merkitys on rehevöitymisen ja umpeenkasvun seurauksena vähentynyt, mutta sitä olisi mahdollista kohottaa kunnostamistoimenpiteillä.

Pesimälinnuston lisäksi Kauklaistenjärvellä on myös tärkeä merkitys muutonaikaisena levähdysalueena. Suojelullisesti arvokkaista lajeista järvellä tavataan säännöllisenä levähtäjänä ainakin joutsen, uivelo, suokukko, liro, mustaviklo, kalatiira ja lapintiira.

6. Yhteenveto

Vuoden 2006 laskennoissa selvitettiin Kauklaistenjärven suojelualueella pesivä linnusto, pääpainon kohdistuessa vesi- ja rantalinnustoon. Tuloksia verrattiin järvellä vuodesta 1982 lähtien tehtyihin laskentoihin pesimälinnustossa tapahtuneiden muutosten selvittämiseksi.

Kauklaistenjärvellä tulkittiin pesivän 33 vesi- ja rantalinnustoon kuuluvaa lajia, joista vesilintuja oli 13. Runsaimmat vesilintulajit olivat telkkä, tukkasotka, sinisorsa ja nokikana vesilintujen yhteisparimäärän ollessa 124. Järven pesimälajeista naurulokki luokitellaan Suomen uhanalaisuusluokituksessa (Rassi ym. 2001) vaarantuneeksi lajiksi ja kaulushaikara, ruskosuohaukka sekä viiksitimali silmälläpidettäviksi lajeiksi. EU:n lintudirektiivin liitteen I lajeista suojelualueella pesivät kaulushaikaran ja ruskosuohaukan lisäksi kuikka, mustakurkku-uikku, laulujoutsen, luhtahuitti, kurki, kalatiira ja palokärki. Muita suojelullisesti merkittäviä pesimälajeja alueella ovat taivaanvuohi, uuttukyyhky, keltavästäräkki ja pyrstötiainen.

Kauklaistenjärven linnuston ainoa selvä runsastuja viimeisten kahden vuosikymmenen aikana on laskentojen perusteella ollut telkkä. Kuikka ja laulujoutsen ovat myös vakiinnuttaneet paikkansa pesimälinnustossa, ja merihanhi tavattiin uutena pesimälajina järvellä vuonna 2006. Samaan aikaan mustakurkku-uikku, haapana, lapasorsa, punasotka ja tukkasotka ovat taantuneet. Silkkiuikku on hävinnyt järven pesimälinnustosta kokonaan. Kokonaisuutena vesilinnusto oli kuitenkin vuoden 2006 laskennassa runsaimmillaan sitten vuoden 1982, mutta tämä saattoi olla tilapäinen nousu. Rantaniittyjen lajit liro, punajalkaviklo ja keltavästäräkki ovat Kauklaistenjärvellä vähentyneet. Lokkilinnuista naurulokki ja kalalokki ovat taantuneet 1990-luvun huippuvuosista.

Lähteet

Kalinainen, P. 1984: Ruskosuohaukka Satakunnassa. Teoksessa Soikkeli, M. (toim.): Satakunnan linnusto, ss. 71–77. Porin lintutieteellinen yhdistys r.y., Pori.

Lampolahti, J. 2005: Viiksitimalin Satakunnan valloitus. –Satakunnan Linnut 37:56-58.

Lampolahti, J. & Nuotio, K. 2004: Satakunnan vesilintukantojen vaihtelu 1987–2002. - Satakunnan Linnut 36:63-71.

Leivo, M., Asanti, T., Koskimies, P., Lammi, E., Lampolahti, J., Mikkola-Roos, M. & Virolainen, E. 2002: Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. – BirdLife Suomen julkaisuja No 4. 142 s.

Lindroos, R. 2003: Otajärven linnustoselvitys 2002. Lounais-Suomen ympäristökeskuksen moniste 2/2003. 42 s.

Pöysä, H., Wikman, M., Lammi, E. & Väisänen, R.A. 2005: Vesilintujen runsaus ja poikastuotto vuonna 2005. Riistantutkimuksen tiedote 202. Helsinki, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos.

Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001: Suomen lajien uhanalaisuus 2000. Helsinki, Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 432 s.

Rusanen, P., Aalto, T., Mikkola-Roos, M., Nuotio, K. & Pessa, J. 2005: Linnustonseuranta. Teoksessa Mikkola-Roos, M. & Niikkonen, T. (toim.): Kosteikkojen kunnostuksen ja hoidon parhaat käytännöt kuudella Life-kohteella Suomessa, ss. 82–90. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 149.

Salmi, P. (toim.) 2006: Narvijärven, Lutanjärven ja Kauklaistenjärven nykytila ja kunnostus. Lounais-Suomen ympäristökeskuksen moniste 1/2006. 141 s.

Vasko, V., Lampolahti, J. & Sundelin, R. 2006: Rauman seudun lintuatlas. Rauman seudun lintuharrastajat ry. 134 s.

Väisänen, R.A., Lammi, E., Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. Otava, Keuruu. 567 s.

Väisänen, R.A. 2005: Suomen pesivän maalinnuston kannanvaihtelut 1983-2004. -Linnut-vuosikirja 2004:105–119.

Liite 1. Linnustoselvitystä varten suoritettu havainnointi.

22.4. Levähtävän linnuston laskenta lintutornista ja rantalinnuston kartoitus tornin läheisyydessä.

1.5. Rantalinnuston kartoitus järven itä- ja etelärannalla sekä soutulaskenta järvellä ja pohjoisosan saarien kartoitus.

7.5. Yöaktiivisten lajien kuuntelu.

11.5. Rantalinnuston kartoitus järven länsirannalla sekä soutulaskenta järvellä.

24.5.-25.5. Yöaktiivisten lajien kuuntelu, rantalinnuston kartoitus koko järvi kiertäen (jalkaisin) sekä soutulaskenta järvellä.

12.6. Rantalinnuston kartoitus itärannalla sekä soutulaskenta järvellä.

24.6. Yöaktiivisten lajien kuuntelu.

17.7. Poikueiden tarkkailu lintutornilta.

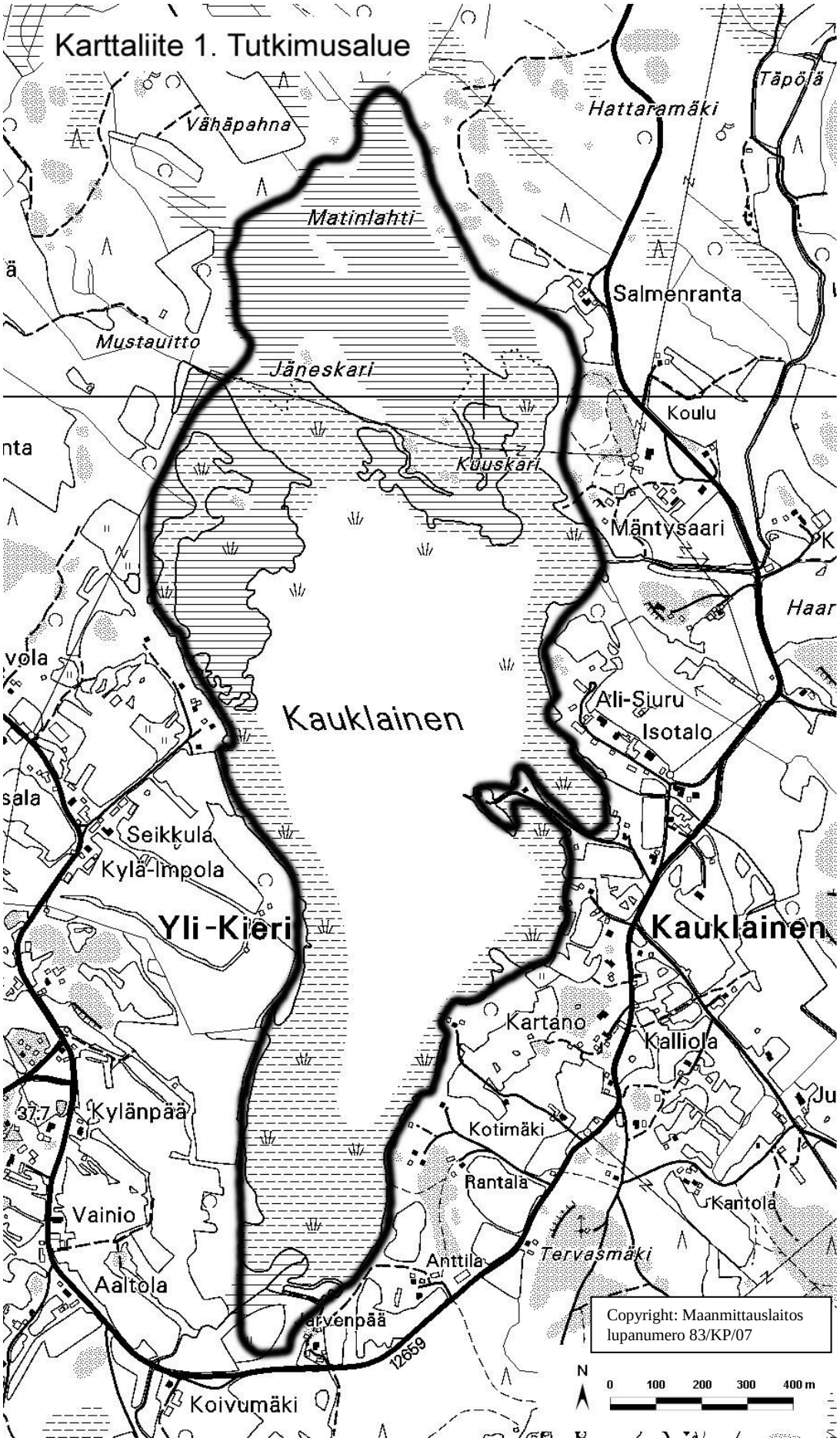
Karttaliite 1. Tutkimusalue
Vähäpahna
Hattaramäki
Täpölä
Matinlahti
Salmenranta
Mustauitto
Jäneskari
Koulu
Kuuskari
Mäntysaari
Haar
Kauklainen
Ali-Siuru
Isotalo
Seikkula
Kylä-Impola
Yli-Kieri
Kauklainen
Kartano
Kalliola
Kylänpää
Kotimäki
Rantala
Kantola
Vainio
Tervasmäki
Anttila
Aaltola
Jarvenpää
12659
Koivumäki
Copyright: Maanmittauslaitos
lupanumero 83/KP/07
N
0 100 200 300 400 m

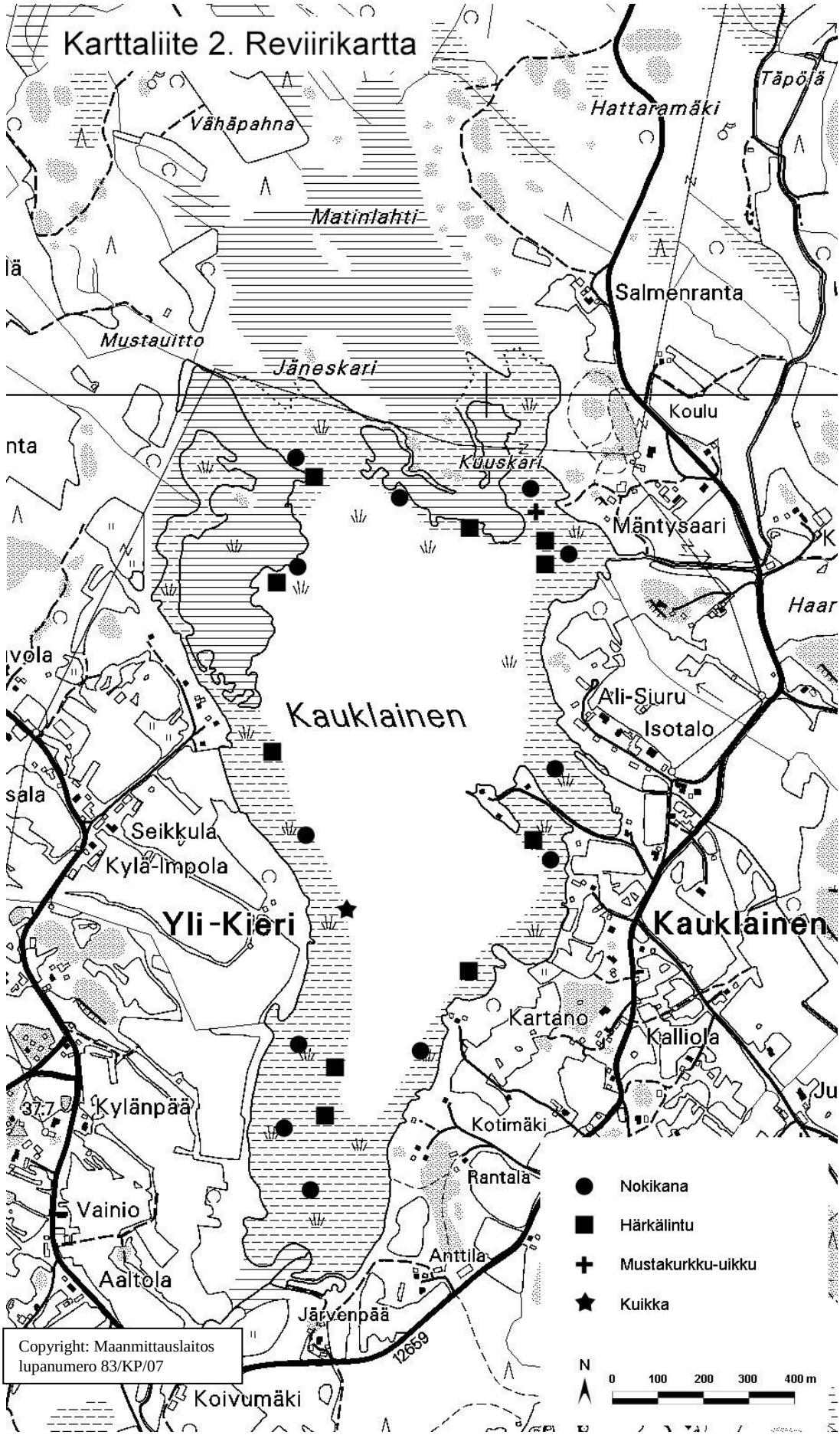

Copyright: Maanmittauslaitos
lupanumero 83/KP/07

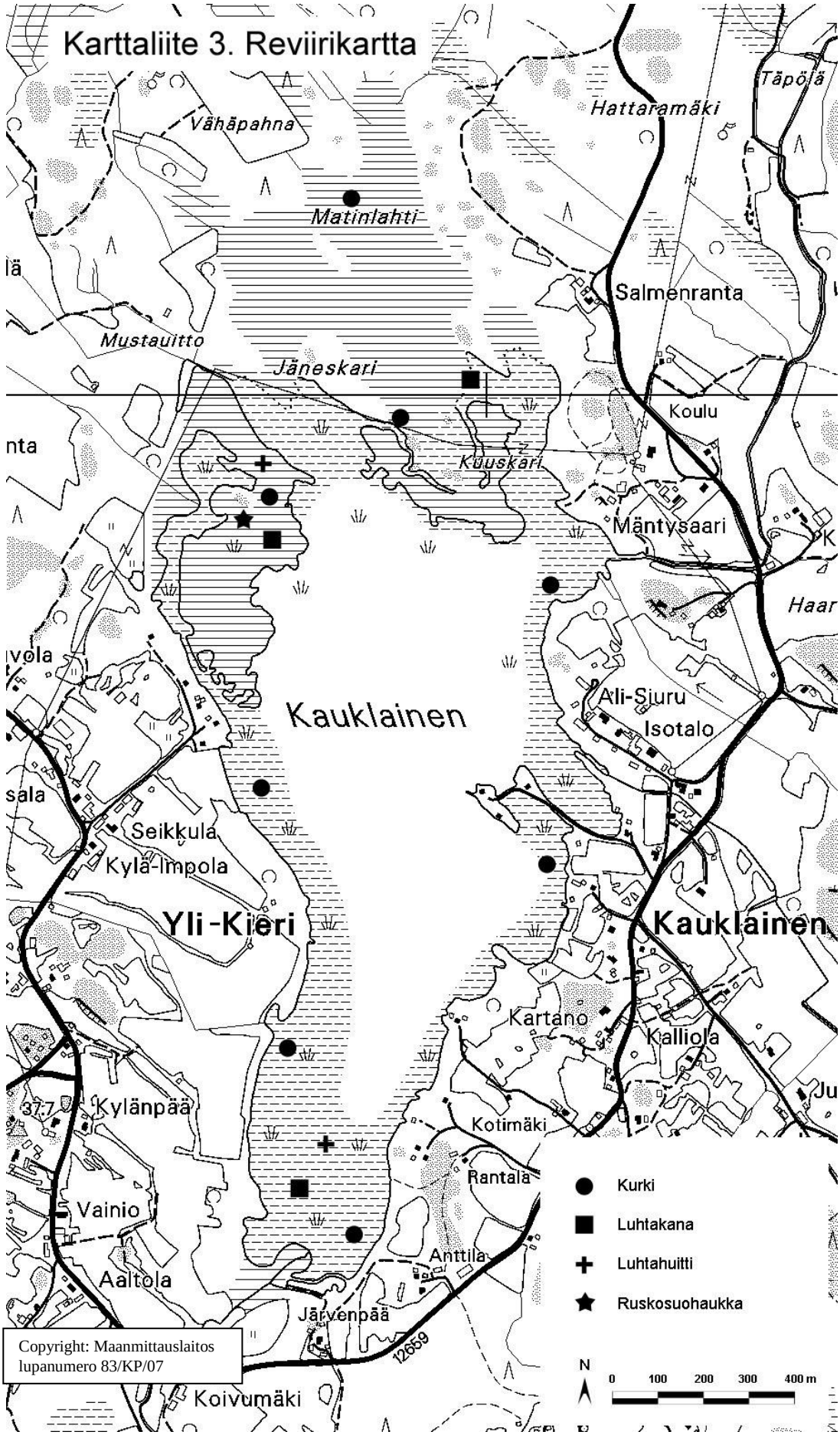

Copyright: Maanmittauslaitos
lupanumero 83/KP/07

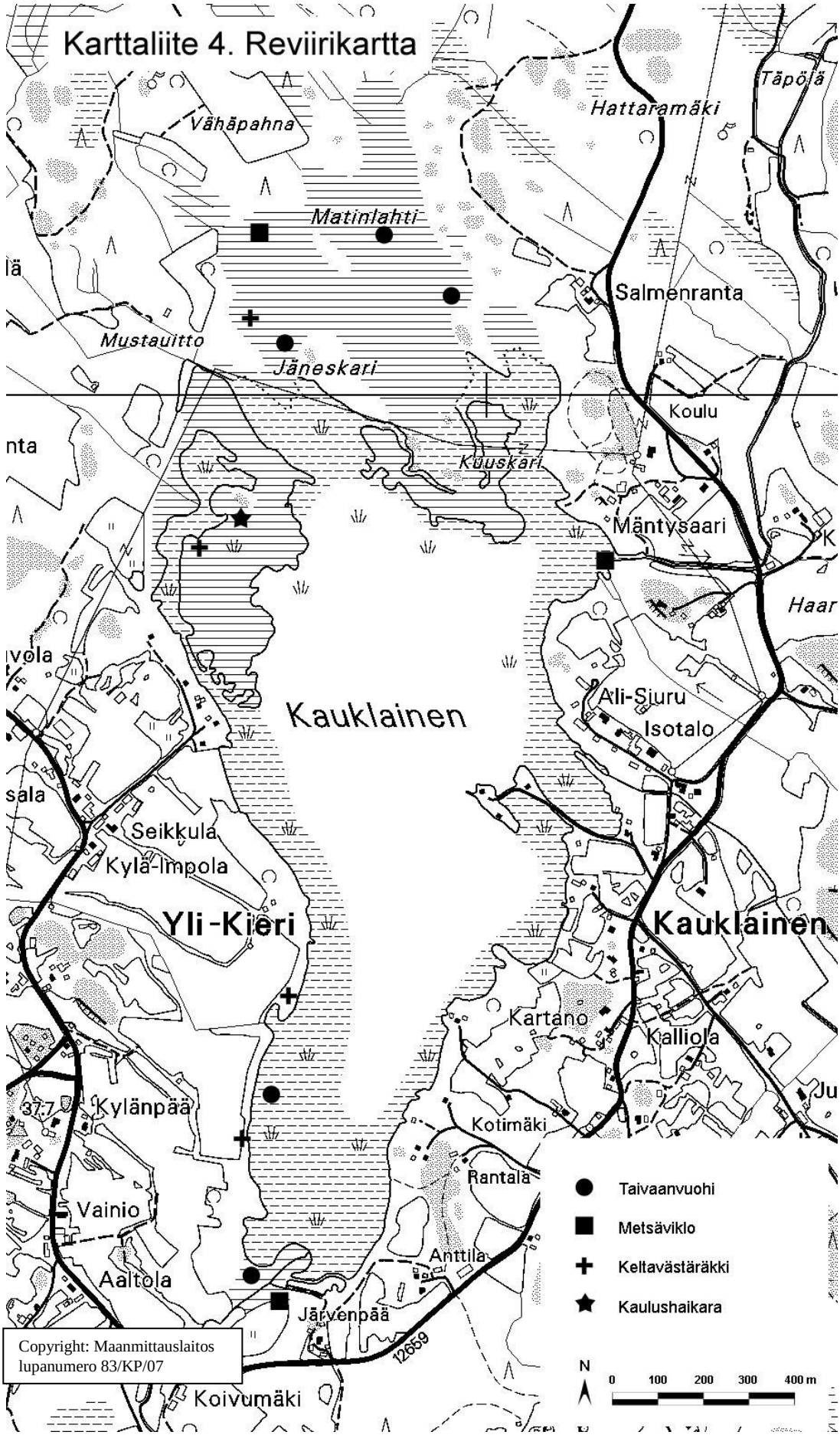
Karttaliite 4. Reviirikartta
Vähäpahna
Hattaramäki
Täpölä
Matinlahti
Salmenranta
Mustauitto
Jäneskari
Koulu
Kuuskari
Mäntysaari
Haar
Kauklainen
Ali-Siuru
Isotalo
Seikkula
Kylä-Impola
Yli-Kieri
Kauklainen
Kartano
Kalliola
Kylänpää
Kotimäki
Rantala
Vainio
Anttila
Aaltola
Järvenpää
Koivumäki
12659
37.7
Taivaanvuohi
Metsäviklo
Keltavästäräkki
Kaulushaikara
N
0 100 200 300 400 m
Copyright: Maanmittauslaitos
lupanumero 83/KP/07

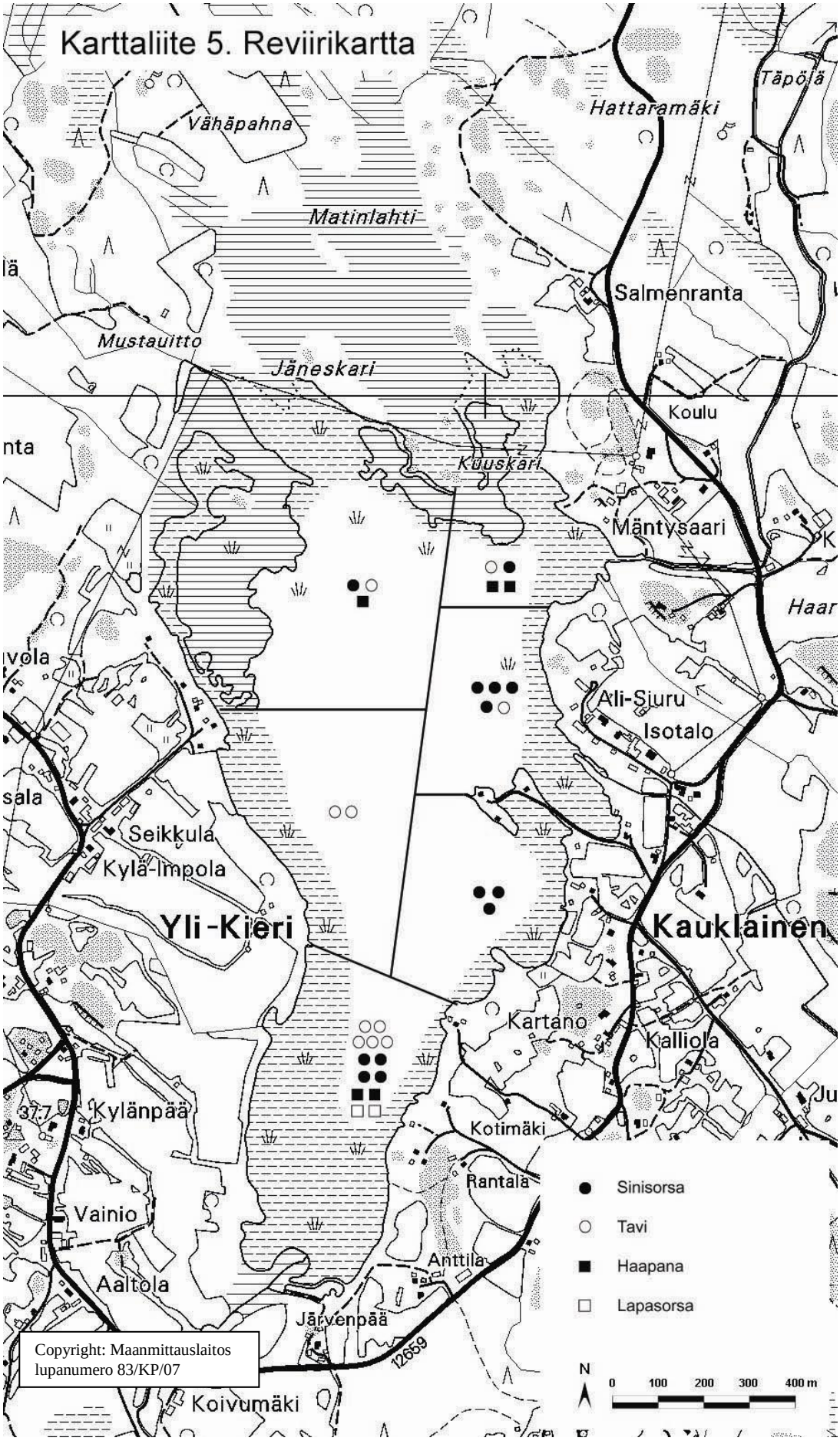
Karttaliite 5. Reviirikartta
Vähäpahna
Hattaramäki
Täpölä
Matinlahti
Salmenranta
Mustauitto
Jäneskari
Koulu
Kuuskari
Mäntysaari
Haar
Ali-Siuru
Isotalo
Seikkula
Kylä-Impola
Yli-Kieri
Kauklainen
Kartano
Kalliola
Kylänpää
Kotimäki
Rantala
Vainio
Anttila
Aaltola
Järvenpää
12659
Koivumäki
Sinisorsa
Tavi
Haapana
Lapasorsa
N
0 100 200 300 400 m
Copyright: Maanmittauslaitos
lupanumero 83/KP/07

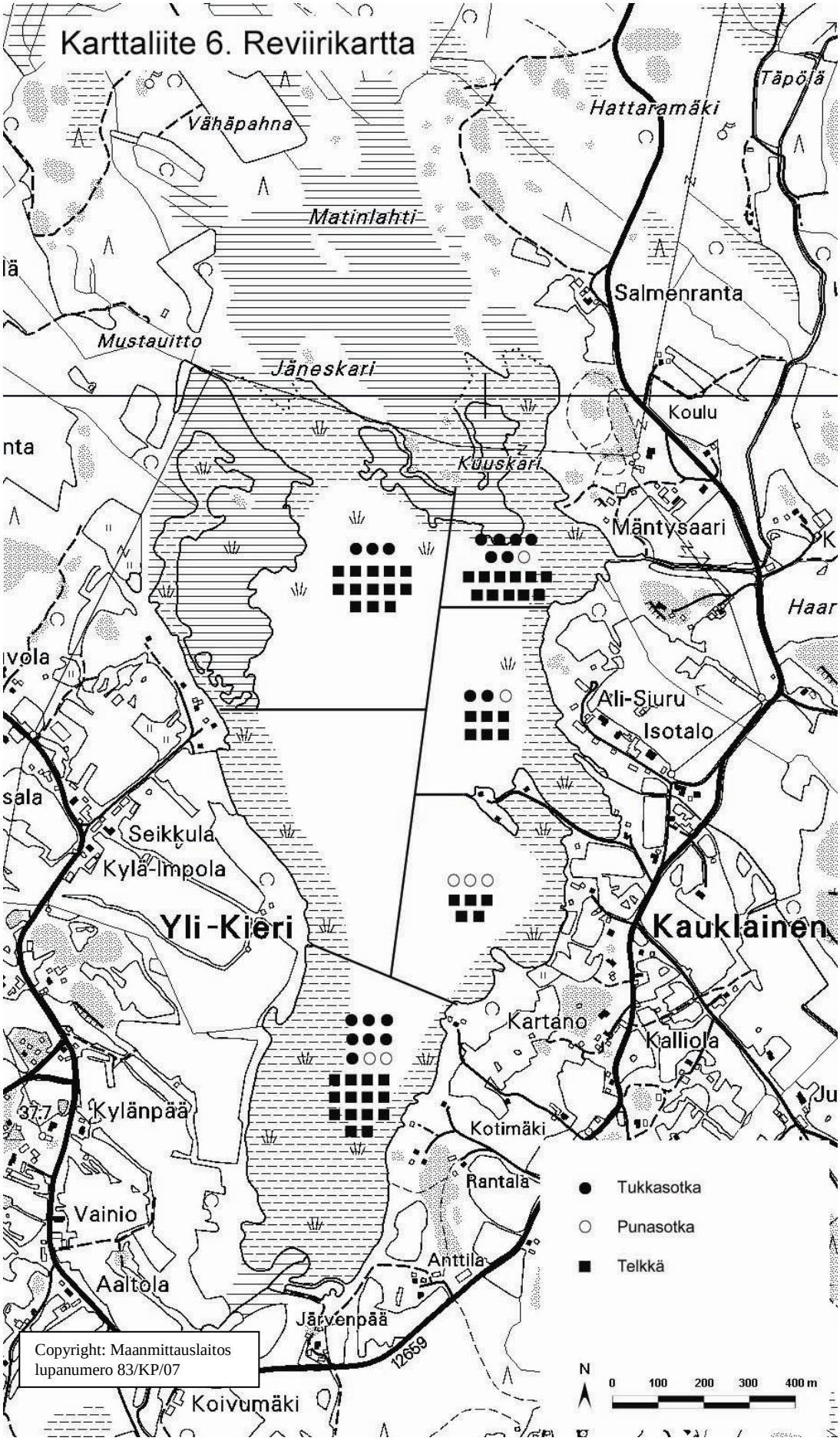
Karttaliite 6. Reviirikartta
Vähäpahna
Hattaramäki
Täpölä
Matinlahti
Salmenranta
Mustauitto
Jäneskari
Koulu
Kuuskari
Mäntysaari
Haar
Ali-Siuru
Isotalo
Seikkula
Kylä-Impola
Yli-Kieri
Kauklainen
Kartano
Kalliola
Kylänpää
Kotimäki
Rantala
Vainio
Anttila
Aaltola
Järvenpää
Koivumäki
Tukkasotka
Punasotka
Telkkä
N
0 100 200 300 400 m
Copyright: Maanmittauslaitos
lupanumero 83/KP/07

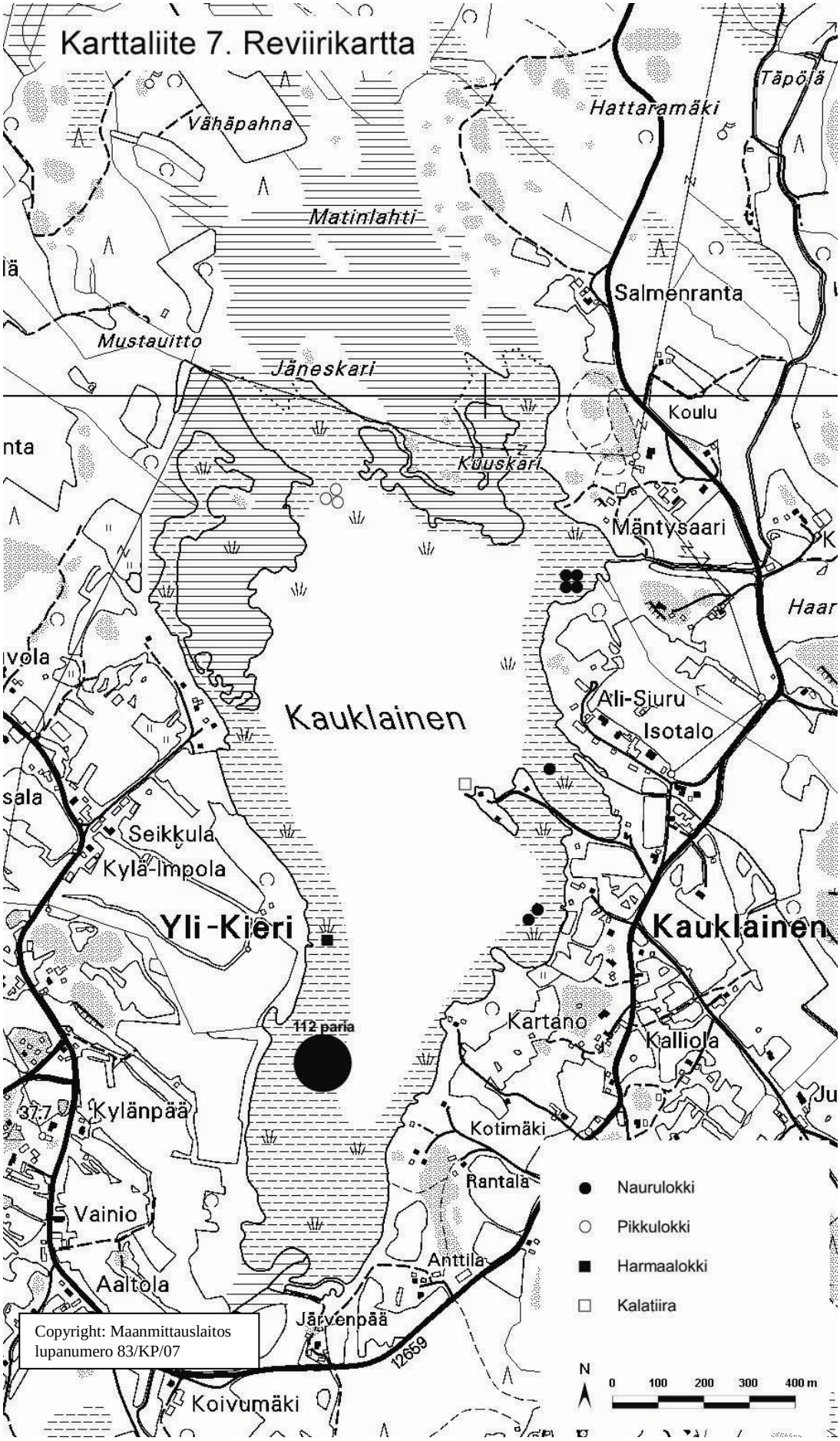
Karttaliite 7. Reviirikartta
Vähäpahna
Hattaramäki
Täpölä
Matinlahti
Salmenranta
Mustauitto
Jäneskari
Koulu
Kuuskari
Mäntysaari
Haar
Kauklainen
Ali-Siuru
Isotalo
Seikkula
Kylä-Impola
Yli-Kieri
Kauklainen
112 paria
Kartano
Kalliola
Kylänpää
37.7
Kotimäki
Rantala
Vainio
Anttila
Aaltola
Järvenpää
12659
Koivumäki
Naurulokki
Pikkulokki
Harmaalokki
Kalatiira
N
0 100 200 300 400 m
Copyright: Maanmittauslaitos
lupanumero 83/KP/07